

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 169618
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önermeleri incelenmiş olup, söz konusu önermelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

EK:

- Liste (8 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (79 Adet, 129 Sayfa)

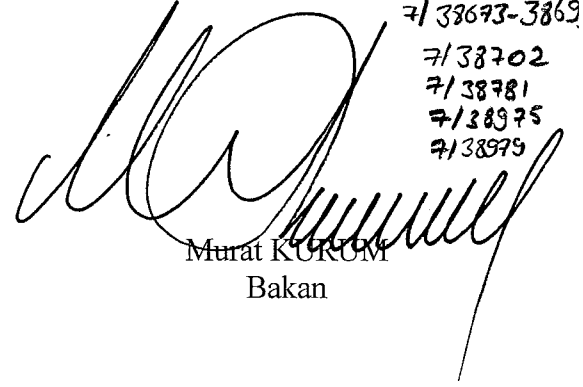
7/33071 GK12
7/37296
7/34955 GK26

7/36526-36571 GK47
7/36683-36684 GK50
7/36690
7/36824 GK51
7/37350-37353 GK61
7/37495-37496 GK65
27 Ocak 2021

7/37601 GK7
7/37721
7/37724.../2021
7/37846-37847
7/37849-37850
7/37936-37942
7/38097-38098

7/38097-38098
7/38375-38380
7/38520-38523

7/38673-3869
7/38702
7/38781
7/38975
7/38979

Murat KURUM
Bakan

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN AV.MAHMUT TANAL'IN
TBMM 7/37721 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na,yani Bakanlığınıza bağlı Hava Kalitesi İzleme İstasyonu verilerine göre,Türkiye'nin en kalitesiz havası, Düzce'de ölçüldü. Düzce'de temiz hava için 0 ila 50 arasında bulunması gereken endeks değeri, 174'e kadar yükselmiştir.

Düzce'de hava kirliliği oranının 'sağlıksız'dan,'kötü'ye döndüğü açıklandı .Buna göre,24-27 Kasım'da 'hassas' seviyede olan hava kirlilik oranı, 28-29 Kasım'da 'sağlıksız' boyuta ulaştı. 30 Kasım'da yapılan ölçümlerde ise hava kirliliği 'kötü' seviyesine kadar çıktı. Hava kirliliğinin yükselmesiyle birlikte Bakanlığımızın (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) sitesinden "Herkes daha ciddi sağlık etkileriyle karşılaşabilir" uyarısı yapılırken, açık havada yürüyüş, spor ve piknik yapmak ile bisiklete binmenin tehlikeli olduğu bildirildi. Düzceliler ise kirli hava nedeniyle nefes almakta zorlandıklarını dile getirmektedir.

Bu bağlamda aşağıdaki sorularımın cevaplandırılması gerekmektedir:

1- Önerge itibariyle Düzce'de hava kalitesi endeksi hangi oranda ölçülmüştür? Söz konusu oran, hava kirliliği, çevre ve insan sağlığı açısından nasıl değerlendirilmektedir?

2-Düzce'de hava kirliliğine neden olan faktörler, etkenler masaya yatırılmış mıdır? Şayet yatırılmışsa Düzce'deki hava kirliliğinin nedenleri nelerdir?

3-Düzce ilimizde hava kirliliğinin riskli seviyeye çıkmasında doğalgaz kullanımının yaygın olmayışının etkisi var mıdır? Şayet varsa Düzce şehir merkezinde, ilçe ve köylerde doğalgaz bağlantısı olmayan konut, ev sayısı kaçtır?

4-Yeşilliğiyle, doğal güzellikleriyle ön plana çıkan Düzce'de, kalitesiz kömür kullanımının da hava kirliliğini arttırdığı iddiası doğru mudur? Bu çerçevede kentte dağıtımı, satışı yapılan kömürün kalite kontrolü, denetimi yapılmakta mıdır?

5-Düzce'de Valilik ve kaymakamlıklar bünyesindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılan kömürün kalitesiz olduğu, bu sebeple de Düzce'de hava kirliliğinin arttığı iddiası doğru mudur? Şayet doğru ise ilgili kurumlara gerekli uyarılarda bulunulmuş mudur?

6-Düzce ilinde hava kirliliğinin azaltılmasına ilişkin Bakanlığınız tarafından herhangi bir çalışma başlatılacak mıdır? Şayet başlatılacaksa bu çalışma kapsamında hangi adımlar atılacaktır?

CEVAPLAR

1- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi (HKDY) Yönetmeliği'nde kirletici parametreler bazında tanımlı saatlik ve/veya limit değerler kirletici parametrelerin sağlık üzerindeki etkileri referans alınarak EPA (Hava Kalitesi İndeksi) tarafından belirlenen kesişim noktaları kullanılarak renk skalasına göre Hava Kalitesi İndeks tablosu belirlenmiştir. Söz konusu indeks tablosunun detaylı açıklaması www.havaizleme.gov.tr adresinde yer almaktadır. Ortam havasında kirletici parametrelerin düzeyi ölçülmekte olup, endeks bu değerlerden hesaplanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından Düzce İli'nde yer alan istasyonlarda 7/24 esaslı her bir kirletici parametre anlık olarak ölçülmekte, HKDY Yönetmeliği'nden saatlik limit değer tanımlandığından saatlik ölçüm sonuçları www.havaizleme.gov.tr adresinden kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Aynı sistemde saatlik ve günlük ölçüm sonuçları otomatik olarak hesaplanarak indeks değerleri belirlenmekte ve eş zamanlı olarak web sayfasından paylaşılmaktadır.

Hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı açısından değerlendirilmesinde hava kirliliğine neden olan kaynakların yanı sıra hava kirliliğine etki eden faktörlerin de etkisine bakılması önemlidir. Hava kirliliği kaynakları doğal (çöl tozu, kum fırtınası, orman yangını vb.) ve yapay kaynaklar (ısınma, ulaşım ve sanayi) olarak iki gruba ayrılırken hava kirliliğine etki eden faktörler de meteorolojik ve topoğrafik faktörler olarak gruplandırılmaktadır. Düzce İli'nde hava kirliliği düzeyi incelenirken topoğrafik yapı, kış aylarında gözlenen yüksek basınç ve durağan rüzgâr hızı da hava kalitesi düzeyinin değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulacak önemli faktörlerdendir.

2- Düzce İli'nde hava kalitesi düzeyinin ölçüldüğü 2 adet istasyonun kuruldukları dönem esas alınarak her bir parametreye ait ölçüm sonuçları istatistiksel yöntemler kullanılarak zamansal ve meteorolojik verilerle birlikte analiz edilerek hâkim rüzgâr yönlerindeki hava kirliliği kaynakları ile ilişkilendirilip analiz edilmiş ve genel anlamda ildeki hava kirliliğine neden olan kaynakların oranları belirlenmiştir. Ayrıca, Aralık 2020'den itibaren İlde özellikle sanayinin etkisini daha net belirlemek amacıyla iki farklı noktada mobil araçla hava kalitesi izleme çalışmalarına başlanılmıştır. Söz konusu çalışmaya ilaveten sahadan toplanacak toz numunelerinin analiz edilerek içeriğinin belirlenmesi ve sonuçların hava kirliliği kaynakları ile ilişkilendirilmesi çalışması ise Ocak 2021 tarihi itibarı ile başlamıştır.

3- Doğalgaz dağıtım şirketinden alınan bilgiler doğrultusunda İl merkezinde doğalgaz kullanımının %65 oranlarında olması ısınmanın yanı sıra diğer kirletici kaynakların da etkili olduğunu göstermektedir.

4,5-2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından tesislerde gerekli denetimler yapılmakta olup, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu 20. maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmaktadır.

Ülkemizde katı yakıt (kömür) denetimleri, Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, Hava Kirliliğinin Kontrolü ve Önlenmesi Genelgesi hükümleri, bu çerçevede alınan Mahalli Çevre Kurulu Kararları doğrultusunda yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından yayımlanan mevzuatta, ülkemizde kullanılabilir katı yakıtlara ait özellikler belirlenmiştir. Ticari değeri olan kömürlerin yanı sıra sosyal yardımlaşma kömürleri ile bedelsiz olarak dağıtılan kömürler de Bakanlığımızca yayımlanan mevzuat hükümlerine tabidir. Bakanlığımızca ithal, yerli veya sosyal yardımlaşma kömürleri gibi herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kömürler denetlenmektedir.

Bu doğrultuda, Bakanlığımız Merkez ve İl Müdürlükleri Teşkilatı ile yetki devri yapılan 163 adet Belediye Başkanlığı'na ülkemiz genelinde, mevzuata aykırı olduğu tespit edilen katı yakıtlar (kömür) için idari para cezalarının yanı sıra il dışına çıkartma, piyasadan toplatma, satışı durdurma, sanayi kullanımına gönderme, üreticiye iade etme gibi idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

6- Düzce İli için hava kirliliğinde etkin olan kaynakların belirlenerek bu çerçevede kontrol tedbirlerinin tespitinin yapılması yönünde bir çalışma Aralık 2020 itibari ile başlamıştır. Bu çalışma kapsamında;

İlde kurulu olan istasyonlarda ölçülen ve kalite kontrol çalışmaları tamamlanmış tüm parametreler istatistiksel yöntemlerle analiz edilerek meteorolojik verilerle de ilişkilendirilerek her istasyonun temsil alanı içindeki hava kirliliği kaynaklarının genel oranları belirlenmiş ve yerel yönetimler bilgilendirilmiştir.

Hava kirliliğinin ildeki kaynaklarla birebir ilişkilendirilmesi adına sahada yapılan inceleme sonucunda mevcut istasyonlara ilave olarak ölçülecek noktalar ve ölçüm periyotları belirlenerek ölçümlere bağlanılmıştır.

Hava kirliliğinde kaynakların etkisinin incelenmesi için yerel yönetimler aracılığı ile kaynak envanterinin toplanması çalışmaları başlatılmıştır.

İki farklı noktadan toz numune örneklerinin toplanarak ağır metal, organik-elementel karbon, uçucu organik bileşikler, poliaromatik hidrokarbonların düzeyinin belirlenmesi amacıyla saha örnekleme çalışmalarına başlanılmıştır.

Sahadan toplanacak numuneler Bakanlığımızca ve üniversite desteği ile analiz edilecek olup gerek sabit istasyon, gerek mobil araç sonuçları ile birlikte değerlendirilerek hava kirliliğine neden olan kaynaklar direkt olarak belirlenecektir. Tüm bu çalışmalardan sonra, hava kirliliğine neden olan kaynaklarda kirliliğin azaltılması için alınacak önlemler etkin ve sürdürülebilir bir şekilde belirlenecektir.